



Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejuje:

Jakob Dimnik,
učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 19. Ljubljana, 1. vinotoka 1895. XXXV. leto.

Vsebina: V dan cesarjevega godu. — Ivan Lapajne: O metodi nemškega jezika v slovenski ljudski šoli. — Jos. Ciperle: Narodna vzgoja. — Listek. — Književnosti. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

V dan cesarjevega godu.

Dné 18. vel. srpana 1830. leta se je porodil v cesarskem gradu v Schönbrunu pri Dunaji nadvojvodu Francu Karlu sin — Franc Jožef. Po abdikaciji tedanjega cesarja avstrijskega in strica nadvojvodu Francu Jožefu, bil je poslednji dné 2. grudna 1848. leta proglašen cesarjem avstrijskim, potem, ko se je oče mu, nadvojvoda Franc Karol, odpovedal nasledstvu na prestolū.

V dan 4. vinotoka 1830. leta obhajal je nadvojvoda Franc Jožef prvi svoj godovni dan. Od prvega godovnega dneva cesarja in kralja Franca Jožefa, dné 4. vinotoka 1830. leta pa do 4. vinotoka t. l. bode preteklo že 65 let. 65 let — lepa starost! Tem srečnejši oni, ki je doživel to starost pri popolni svežosti telesa in duha! Blagor Tebi, prevzvišeni vladar, ki si deležen v polni meri te velike milosti božje!

Viharni so bili časi — leto 1848! — ko je v mladeniških letih cesar Franc Jožef vzel v svojo roko žezlo države Habsburgov: bilo je, kakor da se na vseh straneh hote porušiti stebri te poslednje. Ali dobri genius Avstrije je hotel, da se je mladenič na prestolu pokazal — moža krepkega po svoji volji in modrega na svojem duhu, da se je Franc Jožef pokazal vladarja, kakoršnega treba država v viharnih časih: — ladija, o koji je sodil svet, da jej je usojena poguba, rešila se je srečno iz besnečega valovja javnega upora! Rešila

se je, ker jej je bil na krmilu vladar krepke volje in modre previdnosti. Blagor Tebi, prezvišeni vladar, da Te je previdnost božja na toli odličen način usposobila za veliki Tvoj poklic, bogato obdarivši Te vsemi onimi čednostmi, ki so neizogibni atribut vladarja po božji in narodov volji!



Nj. Veličanstvo cesar Franc Jozef I.

I pozneje ni Ti bila življenja pot posuta rožicami, i pozneje Ti je bilo često hoditi po trnjevi poti; i pozneje so često shrupele sovražne sile nad Tvojo glavo in prebiti Ti je bilo silnih in grozних udarcev, ali duh Ti je ostal neuklonjen — ostal Si trden liki stoletni

hrast ob silnem viharju; pritiskale so na na-Te sovražne sile — uklonile Te niso nikdar!! Blagor Tebi, veliki cesar in kralj Franc Jožef, da si imel vsikdar na strani najmočnejšega zaveznika: nezrušljivo udanost v božjo voljo in trdno vero v božjo pravico! V tem znamenju Si zmagal; viharji so se polegli in zgradba naše države, koji si bil Ti odločen in moder čuvar, stoji danes trdno in impozantno tako, da jo občudujejo



Viktor baron Hein, deželni predsednik Kranjski.

i oni, ki so jo hoteli porušiti svojedobno. Kolik triumf! Blagor Tebi! — A Ti nisi samo krepko roko ukrotil upornih sovražnih sil in besnečih viharjev, ampak prisvojil Si Si svojim velikim srcem tudi — človeška srca! Neprestano se peni valovje tekmovanja pojedinih národnosti v tej državi, nebroj je toček, prouzročujočih silovite politiške, narodne in straukarske boje — dan na dan nam je opazati odurnih bojev plemenskega sovraštva, strasti in zavisti med prepira-

jočimi se sodržavljani: ali pred Tvojim jasnim obličjem ginevajo strasti in zginjajo nasprotstva — v misli na Te, prejasni vladar in naš oče, se čutimo kar hkratu brate, se čutimo zložne, ljubeče Te sinove — v ljubezni do Tebe čutimo se jedno samo družino. Blagor Tebi, apostolsko Veličanstvo, da Te diče avreola — splošne in neomejene ljubezni!

Ti si naša nada, naš up za bodočnost, ker vemo, da Tvoje blago srce povrača ljubezen za ljubezen. Naše zaupanje je trdno, da se Svojo ljubeznijo, modrostjo in pravičnostjo do vseh, dovedeš prepirajoče se brate do sporazumljenja, do sprave, do zadovoljnosti, do sreče. Ti si narodom avstrijskim najvišja instanca, do Tebe se obračamo vsi brez-pogojnim in neomejenim zaupanjem. In ravno zato, ker se v verni udanosti radi vsi pokorimo Tvoji volji in Tvoji modrosti in ker vemo, da nas ljubiš vse jednako, brez razlike narodnosti, pljujejo danes naša srca v goreči hvaležnosti do Tebe, ker vemo in smo preverjeni, da liki zvezda vodnica dovajaš avstrijske narode do uverjenja, da bodo srečni še le tedaj, ko jih bude objemala vez enakosti, ravnopravnosti in bratoljubja; Ti jedini nas dovedeš do mirnega tekmovanja na torišču kulture in napredka v zmyslu Tvojega vzvišenega gesla: „Viribus unitis!“

To je torej Tvoj najsvečajnejši triumf, da si osvojil človeška srca, da vidijo v Tebi utelesenje ljubezni, modrosti in pravičnosti in da Te ta srca ljubijo, obožujejo in da stavljajo v Te svoje nade. Blagor Tebi, ki Si velik med vladarji!

Dné 4. vinotoka bodeš praznoval, o premili naš vladar in oče že 66. godovni dan; praznoval bodeš ta pomembni dan v zavesti, da so bili: vse Tvoje delo, vse Tvoje življenje, vse Tvoje dejanje in nehanje, vse Tvoje skrbi in Tvoji trudi posvečeni — Tvojim narodom: Da nisi nikdar mislil na Sé, ampak na one, kojim Si voditelj — po volji Najvišjega. Blagor Tebi!

A mi vsi hočemo pohiteti dné 4. vinotoka v božje hrame, da v goreči molitvi zaprosimo Stvarnika: Bog nam ohrani še mnogo let to dragoceno življenje! Milijoni bodo dné 4. vinotoka proslavljali Tvoje vladarske čednosti, proseči Boga, da ohrani skrbnega očeta zvestim sinovom.

Milijoni! Blagor Tebi, cesar in kralj Franc Jožef I.!

Posebno goreče in hvaležno se Te bodemo pa spominjali v molitvi ta dan mi po potresu prizadeti Slovenci, sosebnost Ljubljancanje, kajti za veliko podporo, ki nam je došla, gre pred vsem izraziti in izkazati globoko hvaležnost, najudanejšo in najsrčnejšo zahvalo Tebi, mogočni in presvetli naš cesar in vladar! Tvoja ljubezen in dobrot-

ljivost odsevata kakor blagodejni žarki pomladanskega solnca na otrpnelo naravo po kruti zimi! Bog naj Te čuva, dobri vladar in ohrani še mnogo let v srečo Avstrije in njenih podanikov! —

Veliko zahvalo in hvaležnost smo dolžni tudi cesarjevemu namestniku v naši deželi, našemu deželnemu predsedniku, preblagorodnemu gospodu baronu Heinu. Naša dolžnost je, da se v dan cesarjevega godu tudi njega spominjamo v goreči molitvi. Baron Hein je previden pa energičen mož in se dobro zaveda dolžnosti cesarskega namestnika v naši deželi. Ob potresnej katastrofi pa se je pokazal povsod ljudomilega moža in držal ni križem rok, ko je bilo treba delati in lajšati bedo prizadetemu prebivalstvu po deželi in v nje glavnem mestu Ljubljani. Bog ž njim, da mu bode mogoče še mnogo storiti v korist in blagor naše ljube slovenske domovine!

0 metodi nemškega jezika v slovenski ljudski šoli.

(Konec.)

Pri učenju nemškega jezika ne bomo smeli od slej drugega namena imeti, kakor to, da se otroci privadijo, 1.) nemški govor umeti, 2.) nemški jezik govoriti, 3.) nemški jezik brati in umeti to, kar beró, 4.) nemški jezik pisati. Do zdaj, ko smo toliko let vadili otroke v nemškem jeziku, skušali smo še slovnico učiti, t. j. ponavljala se je pri nemškem jeziku slovniška tvarina, ki se je vzela ali ki bi se bila morala vzeti še pri slovenski slovnici. V bodoče naj se taka, v obeh jezikih enaka pravila opusté pri tem predmetu. Taka pravila so n. pr. pri nemškem pravopisu gledé razglogovanja skoro vse dotične točke, pri slovnici pa pravila o razločevanju samostalnikov po pomenu, ali pa ponavljanje o tem, kaj so besedna plemena, kaj stavek, stavkovi členi itd. To tvarino slovniško imata oba jezika skupno. Res je ponavljanje z ozirom na pregovor: „Repetitio est mater studiorum“ kaj koristno, toda s tem se preveč zamudimo, da manje prave nemške tvarine otrokom podamo. Predno hočemo še bolje označiti metodo, katero bi v bodoče za nemški jezik priporočali, moramo povedati svojo misel gledé sedanjih metod po slovenskih šolah za ta predmet. Pred vsem moramo obsojati učitelja, ki dá slovenskemu otroku za nemški jezik čisto nemški „Sprachbuch“ ali še celó vrh tega nemški „Lesebuch“ v roko. Nemci imajo res izvrstne knjige v tej stroki, ali te so za nemške šole in za nemške otroke. Za slovenske otroke je to mrtvo blago, ki dobi le malo vrednost za-nje, če ga tudi učitelj oživeti hoče. Tudi s sedanjimi nemškimi slovnici nismo zadovoljni, ker so pretežke,